

XLV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «KEY
ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC RESEARCH IN MODERN
CONDITIONS»

**ХВОРОБИ КУКУРУДЗИ ТА ЗАХОДИ ЗАХИСТУ У ФГ
«ЛОМ-АГРО» ЛУБЕНСЬКОГО РАЙОНУ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Бурдуланюк Алла Олександрівна

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Сумський національний аграрний університет

Burdalla@ukr.net

Дейнеко Антон Сергійович

студент 2м курсу Факультету

агротехнологій та природокористування
спеціальність 202 «Захист і карантин рослин

antondejneko0@gmail.com

Кукурудза є найбільш продуктивною культурою, і її широко використовують в різних сільськогосподарських і промислових секторах, включаючи виробництво продуктів харчування, високоенергетичних кормів для худоби та птиці, сировини для біопалива першого і другого покоління, сировини для виробництва біогазу, сировини для твердого біопалива, добрив, а також сировини для фармацевтичної, хімічної та інших промислових застосувань. Продукція використовується в широкому спектрі галузей сільського господарства та промисловості. (4).

Сполучені Штати Америки лідирують у світі за валовим збором та врожайністю кукурудзи. За попередніми даними, виробництво кукурудзи в США в 2018-2019 рр. склало 366,3 млн тон (32,6% світового виробництва) при середній врожайності 11,1 т/га. Виробництво кукурудзи в інших країнах у 2018-2019 рр. становило: у Китаї - близько 257 млн тон; у Бразилії - 101 млн тонн; в ЄС - 64 млн тонн; в Аргентині - 51 млн тон; в Україні - 35,8 млн тон (6-те місце у світі). Врожайність кукурудзи зростає завдяки досягненням сільськогосподарської науки та використанню біотехнологій для створення гібридів, причому врожайність у США збільшується на 2% щорічно з 2000 року. (6).

Станом на 5 червня 2024 року посівна площа зернових та зернобобових культур в Україні становила 5,47 млн га, або 100% до прогнозу, а площа кукурудзи - 3,89 млн га. Перше місце в регіональному рейтингу за площею посівів кукурудзи посідає Полтавська область з 498,4 тис. га, за нею йдуть Чернігівська область з 400,4 тис. га та Черкаська область з 383,4 тис. га (5). Серед зернових та зернобобових культур, що вирощуються в Полтавській області, кукурудза має найбільшу площу під посівами, за нею йде соняшник - 393,2 000 га. (рис. 1) (3).

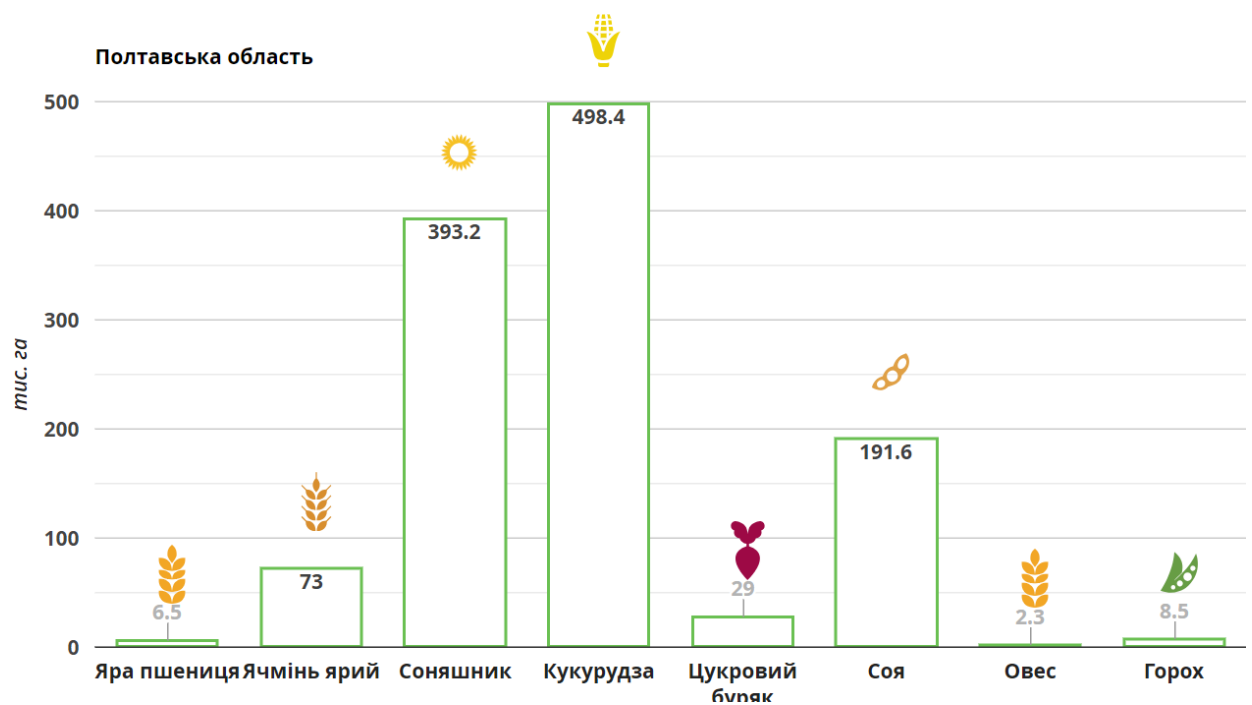

Рисунок 1. Рейтинг культур за посівними площами в Полтавській області станом на 2024 рік (3).

Дослідження проводились в ФГ «ЛОМ-АГРО» Лубенського району Полтавської області в 2023 році. Господарство було створено 16.08.2016 року. Юридична адреса: вул. Морозильна, 16, с. Теплівка, Лубенський район, Полтавська область. Основним видом діяльності є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (2). У господарстві вирощують гібрид кукурудзи Міледі. Це універсальний вид гібриду кукурудзи на зерно, економічно рентабельний і високопродуктивний. Має потужну кореневу систему, швидкий ранній розвиток і швидко вологовіддачу, що забезпечує середню врожайність 11 т/га. (1).

Методика проведення досліджень загальноприйнята (10). При проведенні досліджень в умовах господарства на посівах кукурудзи були виявлені фузаріоз та пухирчаста сажка.

Фузаріоз - (*Fusarium moniliforme* Sheld), збудник гриби роду *Fusarium moniliforme* Sheld. є найпоширенішою хворобою кукурудзи, особливо в дуже вологих районах, де уражено до 50-60% площі кукурудзи. Симптоми: на поверхні вуха з'являється молочний, восковий, восковий наліт. У міру розвитку рослини наліт поширюється по всьому колосу, а за умов високої вологості повітря наліт також спостерігається на поверхні уражених колосків. Уражене насіння втрачає блиск і набуває брудно-коричневого кольору (8).

Пухирчаста сажка – збудник гриб *Ustilago zeae* (Beckm) Unger. В Україні хвороба широко поширена і шкодочинна в зонах з нестійкою або недостатнього зволоження. Хвороба уражує всі органи, крім коренів, включаючи листя, стебла, міжвузля, листові піхви, черешки та корені. Хвороба проявляється у вигляді пухирів різної форми і розміру, діаметром 15 см і більше. (9). На інтенсивність ураження пухирчатою сажкою сильно впливають метеорологічні фактори, такі як високі температури та умови, в яких періоди достатньої вологості чергуються з

періодами недостатньої, що сприяє розвитку хвороби. Відсоток поширення та розвиток фузаріозу і пухирчастої сажки наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Поширення та розвиток фузаріозу і пухирчастої сажки
на кукурудзі в ФГ «Лом-агро»

Хвороба	Показник	
	Поширення перед збиранням урожаю, %	Розвиток перед збиранням урожаю, %
Фузаріоз	11,2	6,6
Пухирчаста сажка	10,5	5,8

Поширення фузаріозу перед збиранням урожаю було на рівні 11,2 %, розвиток склав 6,6%. Поширення пухирчастої сажки перед збиранням урожаю склало 10,5 %, розвиток склав 5,8 %.

Для захисту від фузаріозу та пухирчастої сажки господарство використовує методи, спрямовані на зменшення резерваторів інфекції та підвищення стійкості кукурудзи до патогенів. Ці заходи включають сівозміну (зернові культури не повинні перевищувати 25-30% посівних площ), посів здоровим насінням, використання стійких гібридів кукурудзи, оптимальні строки посіву, комбайнове збирання врожаю, зяблеву оранку, оптимальне внесення NPK та видалення залишків після збирання врожаю. Ефективним є протруювання насіння препаратами Вітавакс 200, 75 % з.п. (2,0 кг/т) та Максим, 2,5 % т.к.с. (1 л/т)(7).

Список використаної літератури

1. Agromen. Кукурудза ЄС Міледі. [Electronic resource]. Access mode: <https://agromen.com.ua/uk/kukurudza-yes-miledi>.
2. Clarity Project. Компанії. ФГ "Лом-агро". [Electronic resource]. Access mode: <https://clarity-project.info/edr/40748831>.
3. Latifundist. Посівна онлайн 2023/24. [Electronic resource]. Access mode: <https://latifundist.com/posevnaya-online-2024>.
4. Saf. Sustainable Agribusiness Forum. Виробництво кукурудзи у світі та в Україні. [Electronic resource]. Access mode: <https://saf.org.ua/news/671/>.
5. SuperAgronom.com. [Electronic resource]. Access mode: <https://superagronom.com/>.
6. World Agricultural Production, USDA Reports. [Electronic resource]. Access mode: <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/circulars/production.pdf>.
7. Кукурудза. Вирощування, збирання, консервування і використання / Під загальною редакцією Д. Шпаара. – К.: Альфа-стевія ЛТД – 2009. – 396 с.
8. Марков І.Л., Башта О.В., Гентош Д.Т., Дерменко О.П., Піковський М.Й. Підручник. Сільськогосподарська фітопатологія. К., 2017. 476 с.
9. Марютін Ф. М. Фітопатологія: навчальний посібник / за ред. Ф. М. Марютіна. Харків : Еспада, 2008. 552 с.
10. Пересипкін В.Ф. Практикум із основ наукових досліджень у захисті рослин / Пересипкін В.Ф., Марков І.Л., Шелестова В.С. - К. : НАУ. 2000. - 178 с.